

IZVJEŠĆA O ZNANSTVENIM SKUPOVIMA — REPORTS ON CONFERENCES

ISTANBUL — ASSOCIATION RÉPERTOIRE INTERNATIONAL D'ICONO- GRAPHIE MUSICALE (RIDIM), 4-7. 6. 2013.

U Istanbulu je od 4. do 7. lipnja 2013. održana 14. međunarodna konferencija udruženja RIDIM (Association Répertoire International d'Iconographie Musicale). Konferencija je organizirana u suradnji s arhivom Don Juan iz Beča. Mjesto održavanja bio je muzej Pera u četvrti Beyoğlu, jednom od najstarijih dijelova Istanbula. Ovaj trinaestmilijunski turski grad često se opisuje kao most između dva kontinenta, dviju kultura i dviju vjera: Europe i Azije, Istoka i Zapada, kršćanstva i islama. Upravo se zato nametnuo kao idealno mjesto za održavanje konferencije pod naslovom *Visual Intersection: Negotiation East and West (Vizualno raskrižje: pregovaranje Istoka i Zapada)*. U skladu s time, konferencija je bila posvećena glazbenoj ikonografiji Istoka, suradnje između Istoka i Zapada, diskursima o »egzotizmu« i »orijentalizmu«, kao i ikonografiji i proučavanju glazbenih instrumenata u cjelini.

Na konferenciji su sudjelovali muzikolozi, povjesničari umjetnosti, povjesničari, arheolozi, filozofi, sociolozi, knjižničari i predstavnici drugih srodnih disciplina iz različitih dijelova Europe, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade, Brazila, Urugvaja, Kine, Pakistana i Irana. Oni su izložili preko 60 tematski i metodološki raznovrsnih referata koji su potvrdili ne samo međunarodni opseg konferencije, već i raznolikost i bogatstvo pristupa koje karakterizira glazbenu ikonografiju. Naglasak je bio usmjeren stvaranju okvira za interdisciplinarni diskurs i intelektualno promišljanje o različitim glazbenim kulturama koje oplemenjuju naš svijet. Na taj je način pružena još jedna mogućnost da se upoznaju ljudi koji imaju različite interese i svjetonazore, ali su povezani mnogo jačim vezama nego što bi se to na prvi pogled moglo zaključiti.

Trodnevna konferencija bila je podijeljena u 22 tematske sesije koje su se održavale u prijepodnevnom i poslijepodnevnom satima. Cjelovit program, popis sudionika i sažetci mogu se pronaći na sljedećoj web adresi: <http://ridim.istanbul->

2013.donjuanarchiv.at. Zbog paralelnih izlaganja u trima dvoranama nisam bila u mogućnosti čuti sve referate koji su me zanimali, već ovdje iznosim naslove sesija kojima sam nazočila: *South Eastern Mediterranean, Instruments and Organology (1), Instruments and Organology (2), Stage and Theater, Collections & Projects (1), Persia, Collections & Projects (2), Musical Landscapes te Instruments and Organology (3)*. U sklopu sesije *Collections & Projects (1)* izložila sam referat pod nazivom *Maksimilijan Vanka: Portrait of Dora Pejačević (around 1917)*, posvećen jedinom portretu jedne od rijetkih glazbenica-skladateljica koje su djelovale na hrvatskom tlu. Riječ je o ulju na platnu na kojemu je Dora Pejačević prikazana u ovalu, sjedeći u profilu s glavom u poluprofilu. U krilu ima violinu. Lijevom ju je rukom primila za vrat, dok u desnoj ruci, tik do instrumenta, drži gudalo.

Vankin portret Dore Pejačević, vjerojatno nastao u Našicama 1917. godine, nakon skladateljčine smrti u Münchenu 1923. naslijedio je njezin suprug Ottomar von Lumbe. Nakon njegove smrti 1978. vlasnikom portreta postao je skladateljčin sin Theodor von Lumbe. On ga je više od dva desetljeća čuvao u svome stanu u Beču, kao dio obiteljskog nasljeđa. Međutim, u srpnju 2011. odlučio ga je darovati Modernoj galeriji u Zagrebu. Na taj se način portret Dore Pejačević ponovno vratio u Hrvatsku nakon više od 90 godina te je nakon restauracije izložen u stalnom postavu Moderne galerije (inventarni broj MG-7179). Ovom bih prilikom željela zahvaliti Modernoj galeriji u Zagrebu što mi je dopustila izradu i izlaganje referata o ovom iznimno vrijednom i zanimljivom ostvarenju, koje povezuje likovnu i glazbenu umjetnost. Niz njegovih posebnosti otkrila sam detaljnom likovnom analizom, kao i proučavanjem fotografije prema kojoj je nastao (fotografija se pod signaturom II-Pej-I A/17 čuva unutar skladateljčine ostavštine u arhivu Hrvatskoga glazbenog zavoda u Zagrebu). Također bih željela zahvaliti akademkinji Koraljku Kos i dr. sc. Nadi Bezić, koje su mi svojim dragocjenim savjetima pomogle pri istraživanju i pisanju referata, kao i Ministarstvu kulture Republike Hrvatske što je financijski poduprlo moj odlazak u Istanbul.

Na konferenciji se predstavio i hrvatski muzikolog s newyorškom adresom Zdravko Blažeković, koji je izložio referat pod naslovom *Illustrations of Musical Instruments in Jean-Benjamin de la Borde's Essai sur la Musique Ancienne et Moderne*. RIIdIM konferencija u Istanbulu je na osobit način bila posvećena njemačkom muzikologu Walteru Salmenu, koji je svojim dugotrajnim i predanim radom trajno zadužio glazbenu ikonografiju, ali i muzikologiju općenito. Walter Salmen preminuo je u veljači 2013. u dobi od 86 godina. Kako je istaknuo Antonio Baldassarre, predsjednik udruženja RIIdIM, Salmenov je odlazak značio veliki gubitak ne samo za glazbenu ikonografiju, već i za RIIdIM, čiji je bio počasni član. Flautistica i muzikologinja Gabriele Busch-Salmen, udovica Waltera Salmena, održala je predavanje pod naslovom »*Musica iocunditatem convivii augment*« — *Tafelmusik. — Notes about the last historico-cultural work of Walter Salmen*. U njemu je predstavila sadržaj knjige *Tafelmusik* na kojoj je njezin suprug radio posljednjih nekoliko godina i koja je trebala biti objavljena do kraja 2013.

RIdIM ispunjava dvostruku funkciju. Kao prvo, bavi se katalogizacijom likovnih izvora koji su povezani s glazbom, vodeći računa o metodama i načelima katalogiziranja likovnih djela i dokumenata važnih za glazbenu ikonografiju. S tim u vezi je na konferenciji u Istanbulu održana katalogizacijska radionica koja je pružila uvid u nove spoznaje o RIdIM bazi podataka. Voditelji radionice su bili Sean Ferguson i Laurent Pugin. Druga važna zadaća kojoj je RIdIM posvećen je poticanje istraživanja na području glazbene ikonografije i interdisciplinarnih studija. Kako bi se na tom putu pomoglo i mladim znanstvenicima, po prvi je put održan izbor za nagradu *Lloyd and Constance Old Award in Music, Dance & Theatre in Visual Culture by Early Career Scholars*. Nagradu je osvojila Candela Perpiña iz Španjolske s izlaganjem *A Musical Bestiary: Musical Properties of Animals in the Medieval Tradition Between East and West*. Održana su i dva ključna predavanja. Richard Leppert govorio je na temu *Operatic Regimes of Musical Listening (Public Sound/Private Sound)*, a Ingrid M. Furniss na temu *Wenren (Literati) Strumming the Ruan: The Chinese Elite's Assimilation of a Foreign Lure*.

Po završetku konferencije, u subotu 8. lipnja organiziran je grupni posjet glasovitoj palači Topkapi, koja je gotovo 400 godina (od 1465. do 1856.) bila glavnom rezidencijom osmanskih sultana. Tada je bila mjestom održavanja mnogih povijesnih događaja i kraljevskih zabava, a danas je muzej koji ima vrijednu kolekciju spomenika i umjetnina (poput ogrtača i mača proroka Muhameda te Hrvojeva misala). U sjeni RIdIM konferencije pratili smo i prosvjede u Istanbulu, koji su žarište imali na trgu Taksim i parku Gezi, udaljenima svega 15 minuta od muzeja Pera. Ishodi tih događaja su u trenutku pisanja ovog izvješća bili neizvjesni, ali će o njihovim utjecajima i posljedicama bez sumnje još biti riječi. Iduća RIdIM konferencija trebala bi se održati početkom rujna 2015. godine u New Yorku.

Vilena VRBANIĆ
Zagreb

PADOVA — MUSICA BAROCCA PADANA E TRADIZIONE FRANCESCANA. L'APPORTO DEI FRANCESCANI CONVENTUALI ALLA MUSICA BAROCCA PADANA, BASILICA DEL SANTO, 1-3. 7. 2013.

U Padovi je od 1. do 3. srpnja 2013. održan 16. međunarodni skup društva A.M.I.S. (Antiquae Musicae Italicae Studiosi) iz Coma, ovaj put u suorganizaciji s C.S.A., tj. Centro Studi Antoniani iz Padove. Na ovom skupu već tradicionalno, još od sredine 1990-ih sudjeluju — zahvaljujući vrijednim izvorima za povijest hrvatske i talijanske glazbe koji se čuvaju u hrvatskim glazbenim zbirkama — i hrvatski muzikolozi, a dosad je održavan u Comu, Menaggiju, Bresciji i Milanu. Ovaj put održan je u povijesnim prostorima bazilike sv. Ante Padovanskog (Basilica

del Santo, Sala Studio Teologico per laici) pod naslovom, u prijevodu: *Padanska barokna glazba i franjevačka tradicija. Odnosi franjevaca konventualaca prema padanskoj baroknoj glazbi*. Prema shvaćanjima kakvima su se očitovali prilozi s dosadašnjih skupova, termin 'padansko' odnosi se uže na porječje rijeke Po ili šire na čitavu današnju sjevernu Italiju, ponajprije na pokrajine Lombardiju, Piemont i Veneto i njihovu glazbenu kulturu sa svim nacionalnim i nadnacionalnim rasprostranjima i konotacijama.

Ovaj je skup predviđao sudjelovanje 25 autora u 24 priopćenja, među kojima i troje s dva referata iz Hrvatske. Uz većinu talijanskih sudionika (10), tradicionalno je bio uključen i oveci niz od devet američkih muzikologa te po jedan autor iz Poljske, Australije i Švicarske. Za izlaganje su bili predviđeni (ali sva priopćenja ni njihovi autori nisu pristigli na skup): **Manuel Bertolini** (Milano), *L'affetto e la sua misura. La musica nella casistica penitenziale francescana*; **David Bryant** (Venecija), *La musica presso le chiese monastiche e parrocchiali di Padova*; **Maurizio Padoan** (Milano), **Robert Kendrick** (Chicago), *L'ufficio per la settimana santa di Costanzo Porta: un apporto ascrivibile alla tradizione francescana?*; **Anne Schnoebelen** (Houston), *New Trends in Masses by Three Paduan Composers from the Early 17th Century*; **Jeffrey Kurtzman** (St. Louis), *Transposition and Vocal Ranges in the Sacred Music of Giulio Belli*; **Fred Kiser** (Cedar Rapids), *Giovanni Ghizzolo: Performance Issues Relating to the 1619 Messa, salmi, Lettanie della B.V., falsi bordoni et Gloria Patri concertati. Op. 15*; **Francesco Passadore** (Vicenza), *I Concerti ecclesiastici (1606) di Luigi Balbi*; **Jonathan Glixon** (Lexington), *Music by and for Conventual Franciscans in Seventeenth-Century Venice*; **Christine Getz** (Iowa City), *Dal profano al sacro: una raccolta per san Francesco Grande a Milano*; **Daniele Torelli** (Bolzano), *Un compositore francescano milanese tra conventi padani e fortuna d'Oltremarica: i mottetti di Giovanni Battista Cesati*; **Licia Mari** (Brescia), *Valerio Bona 'Prefetto della musica' nel Convento di san Fermo maggiore a Verona (ca. 1614 — post 1619)*; **Tito Olivato** (Varese), *La musica nel convento di saronno nei secoli XVI e XVII e il suo maggiore interprete: fra Sisto Reina*; **Rodobaldo Tibaldi** (Pavia), *Giacomo Moro e Berardo Marchesi, ovvero gli altri Viadana*; **Tomasz Jeż** (Varšava), *Ricezione dei musicisti operanti al Santo di padova nella Breslavia protestante del primo barocco*; **Stanislav Tuksar — Lucija Konfic** (Zagreb), *Music Connections of Antoniana with the Eastern Adriatic Coast*; **Ennio Stipčević** (Zagreb), *Il compositore e le sue scelte poetiche: il caso di fra Gabriello Puliti e i poeti istriani*; **Ivano Bettin** (Milano), *Francesco Antonio Urrio: nuovi dati biografici*; **Alan Maddox** (Sydney), *Francesco Antonio Calegari's Passion Music, Padua, 1718*; **Marc Vanscheeuwijck** (Eugene), *Un virtuoso al servizio della cappella di Sant'Antonio in Padova: Antonio Vandini suonatore di violoncello*; **Luigi Collarile** (Fribourg), *La memoria del modello. Ancora sulla questione delle citazioni nell'Annale di Giovanni Battista Fasolo (1645)*; **Stewart Carter** (Winston-Salem), *From the Singer's Voice to the Listener's Ear: Zaccaria Tevo and the 'Science' of Music*; **Gregory Barnett** (Houston), *Vallotti and the Historiography of Tonal Organization*; **Piero Gargiulo** (Firenca), *Giovani! Studiate il Vallotti, il più grande degli armonisti moderni! Note e riflessioni sul Trattato della Moderna Musica, 1735ca.*

S obzirom da stjecajem okolnosti ovaj izvjestitelj nije bio nazočan na svim sesijama ovoga skupa, izvješće će sadržavati osvrt na samo neka od priopćenja. Tako je npr. **Gregory Barnett** vrlo kompetentno izložio i pritom izazvao živu raspravu svojim tezama o složenoj i delikatnoj problematici modalnosti i tonalitetnosti u Italiji prije i nakon 1730-ih, odnosno vremena u kojem je istaknuti padovanski teoretičar glazbe F.A. Vallotti objavio svoju dvosveščanu raspravu *Trattato de' Tuoni modali*. **Stewart Carter** upozorio je da inače prilično konvencionalni glazbeni teoretičar Zaccaria Tevo u drugom dijelu svoje rasprave *Il musico testore* iz 1706. donosi kao prvi vrlo zanimljive anatomske crteže ljudskih organa za proizvodnju tona i slušnog aparata, što će sve do 1894. (Manuel Garcia) ostati jedini takav europski izvor. Priopćenje se inače sastojalo i od dovođenja u vezu Tevovih akustičkih teza sa znanstvenom misli 17. stoljeća, te identifikacijom izvora za njegove anatomske crteže (Johann Vesling, 1651; Daniello Bartoli, 1679). **Marc Vanscheeuwijck** je iznio rezultate svojih istraživanja o gotovo potpuno zaboravljenom bolonješkom violončelistu Antoniju Vandiniju (oko 1690-1778), koji je više od 50 godina djelovao u glazbenoj kapeli padovanske Bazilike. U priopćenju se donosi detaljan Vandinijev životopis (za njega su, među ostalim, pisali koncerte Vivaldi i Tartini, a on ih je prouzvodio) te razrađuju neki organološki i tehnički aspekti tzv. baroknog čela, što je važno s obzirom na to da je Vandini očito bio ključna figura u transformaciji baroknog u klasični čelo. Jedno od ključnih priopćenja na ovome skupu svakako je podnio **Maurizio Padoan** o antonijanskoj glazbenoj kapeli u Padovi, nesumnjivo jednoj od najvažnijih institucija te vrste u ranom baroku u cijeloj sjevernoj Italiji. Autor je istražio mijene koje je to izvodilačko tijelo doživjelo u dugom procesu kojim se — osobito za veličanstvenih proslava sv. Ante i korizmenih slavlja — nastojalo zaobići strogosti posttridentinske discipline pobožnog ethosa u korist baroknih ideja o osjetilnom spektaklu, pri čemu je glazbi bila posvećivana znatna pozornost. **Tomasz Jeż** je izvijestio o prisutnosti sjevernotalijanske glazbe 17. stoljeća u protestantskim zbirkama u Breslauu u Šleskoj (danas Wrocław u Poljskoj). Među takvim skladbama nalaze se i djela franjevačkih skladatelja L. Balbija, C. Porte, G. Bellija i L. Gallerana, što su ih lokalni orguljaši prenijeli preko konfesionalnih granica iz katoličkog u protestantski glazbeno-kulturni krug, zahvaljujući njihovom univerzalnom duhovnom karakteru.

Posebnu stavku tvorili su prilozi hrvatskih muzikologa. U odsutnosti autora pročitano je priopćenje **Ennija Stipčevića** o franjevačkom skladatelju iz Montepulciana Gabriellu Pulitiju (oko 1583-1642/3?), djelatnom u Puli, drugim istarskim gradovima i Trstu u prvoj polovici 17. stoljeća. Autor se u njemu bavi poezijom lokalnih istarskih pjesnika čije je tekstove Puliti uglazbio u svojim madrigalima te skladateljevom odnosom s nekim intelektualnim krugovima u Kopru, Labinu i Puli. **Stanislav Tuksar** i **Lucija Konfic** u zajedničkom su priopćenju iznijeli podatke o skladateljima iz kruga padovanske Antoniane i njihovim vezama s istočno-jadranskom obalom. Ukupno 103 djela skladatelja kao što su Giuseppe Tartini, Francesco Antonio Vallotti, te kasnije Luigi Marsand,

Stanislao Mattei, Melchiorre Balbi, Alessandro Capanna, Luigi Antonio Sabbatini i Oreste Ravanello, sačuvana su u obliku rukopisa u 13 glazbenih zbirka (franjevački samostani, župne crkve i svjetovne zbirke) u Rijeci, Cresu, Zadru, Splitu, Starome Gradu, Hvaru, Badiji/Korčuli te uglavnom u Dubrovniku. Poseban slučaj predstavlja skladatelj, violinist i glazbeni teoretičar Giuseppe Michele Stratico (Zadar, 1728 — Sanguinetto, 1783), koji je studirao pravo na Padovanskom sveučilištu (1737-45) i glazbu kao Tartinijev učenik. Prema nekim podacima, Stratico je do 1760. djelovao kao violinist u Tartinijevu orkestru pri bazilici sv. Ante gdje je skladao vrlo velik opus (violinski koncerti, simfonije i komorna glazba — ukupno oko 330 djela), što se uglavnom čuva na Kalifornijskom sveučilištu u Berkeleyu i u knjižnici Bazilike, ali i u raznim zbirkama u Veneciji, Veroni, Berlinu, Washingtonu i Modeni. Priopćenje je potpunom novošću iznesenih podataka izazvalo živu raspravu i zanimanje nazočnih muzikologa.

Uzorni organizatori ovoga skupa organizirali su i koncert u padovanskoj crkvi S. Maria dei Servi s djelima skladatelja franjevaca konventualaca, a predviđa se i izdavanje zbornika radova sa skupa u već etabliranoj i dobro poznatoj seriji zbornika skupova što ih je realizirala skupina A.M.I.S. pod ravnanjem Maurizija Padoana, Andree Luppija i Alberta Colzana.

Stanislav TUKSAR
Zagreb

CERTALDO — MEDIEVAL AND RENAISSANCE INTERNATIONAL MUSIC CONFERENCE, 4-7. 7. 2013.

U Certaldu je od 4. do 7. srpnja 2013. održan međunarodni muzikološki simpozij o srednjovjekovnoj i renesansnoj glazbi, poznat i pod skraćenim imenom *Med-Ren*. Povod održavanja *Med-Rena* u tom slikovitom srednjovjekovnom gradiću u Toskani bilo je obilježavanje 700. obljetnice rođenja slavnog talijanskog književnika Giovannija Boccaccia. Premda točni podatci o njegovu rođenju nisu poznati, većina izvora navodi da je Boccaccio rođen 1313. u Certaldu (kao mjesto njegova rođenja ponekad se spominje Firenza, a on sâm je tvrdio da je rođen u Parizu), dok se sa sigurnošću može ustvrditi da je pokopan u Certaldu 21. prosinca 1375. Upravo je zato jedna od glavnih znamenitosti Certalda *Casa Boccaccio* (Boccacciova kuća) od crvenih cigli, nalik na kuće iz 13. stoljeća, koja je temeljito obnovljena 1823. Na glavnom gradskom trgu nalazi se i spomenik autoru *Decamerona*, podignut 1875. U Certaldu je cijela 2013. godina posvećena 700. obljetnici Boccacciova rođenja te se organiziraju različite književne, kazališne, glazbene i plesne priredbe (www.boccaccio2013.it).

Svečano otvaranje *Med-Rena* upriličeno je u firentinskoj gradskoj vijećnici *Palazzo Vecchio*, jednoj od najimpresivnijih toskanskih gradskih vijećnica koja

dominira trgom *Piazza della Signoria* te sadrži kopiju Michelangelova *David*a. Sama konferencija održavala se u palači *Pretorio* u Certaldu Altu (Gornjem Certaldu), koja u svojoj unutrašnjosti ima vrijedne freske od 13. do 16. stoljeća. Organizator konferencije bio je *Centro Studi sull' Ars Nova Italiana del Trecento* (Centar za studije talijanske *Ars novae trecenta*). Osnovan 1959. godine, Centar je do današnjih dana ugostio niz tečajeva, seminara i konferencija, priredio seriju izdanja *L' Ars Nova Italiana del Trecento* od sedam svezaka, te objavio faksimile nekih od najznačajnijih rukopisa polifone glazbe 14. stoljeća. Osim Giovanniju Boccacciu, *Med-Ren* 2013. bio je posvećen još jednom znamenitom talijanskom umjetniku — skladatelju Carlu Gesualdu i 400. obljetnici njegove smrti. Upravo je ove dvije teme Agostino Ziino, jedan od članova programskog odbora, istaknuo kao glavna nasljeđa za buduće generacije znanstvenika i priliku da ostvare nove doprinose na području glazbene medievistike.

Na četverodnevnoj konferenciji sudjelovalo je 180 sudionika iz 20 zemalja (Austrija, Australija, Belgija, Češka, Francuska, Hrvatska, Irska, Italija, Izrael, Južnoafrička Republika, Kanada, Norveška, Njemačka, Poljska, Portugal, Rusija, Sjedinjene Američke Države, Španjolska, Švicarska i Velika Britanija). Održane su 52 tematske sesije, uključujući i tri sesije posebno posvećene Boccacciu i Gesualdu: *Boccaccio e la Musica* (Boccaccio i glazba), *Gesualdo: Chromaticism and metaphorical death* (Gesualdo: kromaticizam i metaforička smrt) te *Gesualdo's influences on vocal and instrumental tradition* (Gesualdov utjecaj na vokalnu i instrumentalnu tradiciju). Autorica ovih redaka izložila je referat *Musical Instruments in Zagreb Medieval Chant Codices* (Muzički instrumenti u zagrebačkim srednjovjekovnim glazbenim kodeksima), koji je bio dijelom sesije *Musical instruments and instrumentalists* (Muzički instrumenti i instrumentalisti). U istoj su se sesiji predstavile Emily Peppers iz Škotske s referatom *An untold story: Private instrument collections and music-making in the 16th-century France* (Neispričana priča: Privatne zbirke instrumenata i glazbovanje u Francuskoj u 16. stoljeću) te Lucia Fava iz Italije s referatom *I civici piffari della città di Ancona nel '500* (Svjetovni pifari grada Ancone 1500).

Budući da su se izlaganja paralelno odvijala u četiri različite prostorije, nisam bila u mogućnosti čuti sve referate koji su me zanimali već ovdje iznosim naslove sesija kojima sam nazočila: *Ars antiqua sources*, *John Sheppard, Music, painting, and literature*, *The effects of music: Sense perception, diabolic activities and magic*, *Manuscript transmission*, *Musical life and sources in Central Europe*, *Round Table on Musica Rudolphina* te *Composing and reconstructing music*. Cjelokupan program konferencije može se pogledati na web adresi <http://www.mediafire.com/view/wnmtl38m0i6auxh/Program.pdf>. Valja istaknuti da se u sklopu sesije *Musical life and sources in Central Europe* (Glazbeni život i izvori u Srednjoj Europi) predstavila još jedna hrvatska muzikologinja: Monika Jurić izložila je referat pod naslovom *The role of the Duke's chapel in the 16th-century Dubrovnik musical culture* (Uloga Kneževe kapele u dubrovačkoj glazbenoj kulturi 16. stoljeća).

Konferenciju su popratila i tri iznimna koncerta srednjovjekovne i renesansne glazbe. Vokalno-instrumentalni ansambl *Il zabaione musicale*, sastavljen od diplomanata švicarske *Scholae Cantorum Basiliensis*, oduševio je nastupom *O dolcezze amarissime d'amore* na kojem je izveo djela De Werta, Luzzaschija, Frescobaldija, Anerija, Caccinija, Monteverdija i Garsija da Parme. David Cataluñya je na klavicimbalu, instrumentu širokog dinamičkog raspona i bogatih izražajnih mogućnosti, izveo neka od najljepših djela instrumentalne glazbe 14. i 15. stoljeća (Faenza Codex, London Add. 29987, Buxheim Codex). Muzicirao je na instrumentu koji je sagradio Paul Poletti 2012. godine, na temelju njegova opsežnog proćavanja traktata Arnaulta de Zwollea napisanog oko 1440. Na koncertu pod nazivom *Intorno a Gesualdo* talijanski ansambl *Vocalia Consort* pod ravnanjem Marca Berinija ostvario je dojmljivu izvedbu majstorovih madrigala i sakralne glazbe. Kasno-renesansnom repertoaru pridodali su i obradbu Gesualdovih *Tres sacrae cantiones* Igora Stravinskog iz 1959.

Zanimljivo je spomenuti da je — uz iznimku 2001. godine kada je organiziran u talijanskom Spoletu — ovo prvi put da *Med-Ren* nije organiziran u nekom većem gradu ili na sveučilištu. Premda su iznimna umjetnička baština, predivna priroda i toskansko gostoprimstvo pridonijeli ugodnom boravku u Certaldu, ne možemo se ne zapitati je li izbor ovog mjesta za održavanje tako velikog skupa doista bila najprimjerenija odluka. Naime, zbog ograničenog hotelskog kapaciteta Certalda, znatan dio sudionika bio je smješten u obližnjem San Gimignano ili nekolicini seoskih gospodarstava između Certalda i San Gimignano. Premda se sve skupa nalazi u krugu od 20 kilometara, ne postoji redovita autobusna linija koja bi povezivala ta mjesta. To pak znači da su sudionici bili »osuđeni« na organizirani prijevoz autobusom (koji bi ujutro kasnio, a navečer polazio odmah po završetku programa) ili na vrlo skupe taksi usluge. Zbog toga su inače ugodna i korisna večernja druženja bila otežana ili čak onemogućena. Ipak, zbog blizine niza toskanskih bisera poput Firenze, Pise, Arezza ili Siene, Certaldo se pokazao kao izvrsna polazišta točka za izlete, što je prepoznao pozamašan dio sudionika.

Na kraju ovog izvješća ostaje mi ugodna dužnost zahvaliti velečasnom Vladimiru Magiću, pročelniku Odjela Metropolitanske knjižnice Zagrebačke nadbiskupije, te časnoj sestri Lini Plukavec, rizničarki Riznice Zagrebačke katedrale, što su mi pomogli pri sakupljanju fotografija određenih folija iz zagrebačkih srednjovjekovnih glazbenih kodeksa na kojima se nalaze minijature s prikazima muzičkih instrumenata. Također bih željela zahvaliti dr. sc. Hani Breko Kustura iz Odsjeka za povijest hrvatske glazbe HAZU, koja mi je svojim dragocjenim savjetima pomogla pri istraživanju građe i pisanju referata, te Hrvatskom muzikološkom društvu koje je financijski poduprla moj odlazak u Certaldo.

Kao i prošle godine, konferencija *Med-Ren* pokazala se kao izuzetno poučno i zanimljivo iskustvo, obilježeno nizom inspirativnih predavanja te popraćeno prijateljskim odnosima priznatih stručnjaka za srednjovjekovnu i renesansnu glazbu prema mlađim sudionicima. Budući da se svake druge godine *Med-Ren*

organizira u Ujedinjenom Kraljevstvu, iduća bi se konferencija trebala održati u srpnju 2014. na Sveučilištu u Birminghamu.

Vilena VRBANIĆ
Zagreb

IAȘI — MUSICAL ROMANIA AND THE NEIGHBOURING CULTURES: TRADITIONS, INFLUENCES, IDENTITIES, 4-7. 7. 2013.

Na Sveučilištu umjetnosti »George Enescu« u drugom po veličini rumunjskom gradu Iașiju, nekadašnjoj metropoli Moldavije i sadašnjem kulturnom i sveučilišnom centru sa šest sveučilišta, održana je od 4. od 7. srpnja 2013. međunarodna muzikološka konferencija pod općim nazivom *Glazbena Rumunjska i susjedne kulture: tradicije, utjecaji, identiteti*. Konferenciju je organizirao Odsjek za teorijske glazbene studije Sveučilišta umjetnosti »George Enescu« u Iașiju u suradnji s Regionalnim udruženjem za Balkanske zemlje Međunarodnog muzikološkog društva. Organizacijski odbor bio je brojan: Tillman Seebass iz Austrije, Laura Vasiliu, Viorel Munteanu, Elena Ovănesu, Zamfira Dănilă, Loredana Iașeșen, Diana Beatrice Andron i Florin Luchian iz Rumunjske, te Maria Alexandru i Adrian Sîrbu iz Grčke.

Nakon što je konferenciju otvorila **Laura Vasiliu**, dekanica Fakulteta izvedbenih, skladateljskih i teorijskih glazbenih studija navedenog sveučilišta, konferencija se odvijala u okviru četiriju glavnih tematskih krugova: 1) *The Classical Output in the Balkans and the Eastern Europe*, podijeljen u dvije tematske cjeline (*History and Historiography* i *Contemporary Creation: Aesthetic and Style*), 2) *Romanian Musical Output*, podijeljen u dvije tematske cjeline (*Tradition and Modernity: Historical and Structural-analytical Approaches* i *Romanian Composition of our Days in European Background*), 3) *Ethnomusicology*, podijeljen u dvije tematske cjeline (*Romanian Folkloristic Traditions* i *Folkloric Music of the Balkans and the Eastern Europe: Influences and Identities*), 4) *Byzantine Liturgical Music and Music of Byzantine Tradition*, podijeljen u tri tematske cjeline (*Post-byzantine Cultures: Cultural Particularities, Origins: History, Historiography and Paleography* i *Other Liturgical Musical Cultures*). U okviru konferencije održana su tri *keynote* predavanja. 5. srpnja je pod naslovom *Ideas and Techniques of Some Modern Romanian Composers* **Valentina Sandu Dediu** iz Nacionalnog glazbenog sveučilišta u Bukureštu zapravo predstavila rumunjsku glazbenu avangardu. Sljedećeg je dana **Speranța Rădulescu** iz Rumunjskog seoskog muzeja u Bukureštu održala predavanje *Oriental Waves in the Romanian Popular Musics from Walachia and Moldavia*, a posljednjeg dana je predavanje naslovljeno *When Music Theory Becomes a Chant: The Protheory of the Papadike in Two Sinaitic Musical Manuscripts of the 15th Century* izložila Maria

Alexandru iz Aristotelovg sveučilišta u Thessalonikiju. Budući da je cjelovit program moguće vidjeti na internetskoj adresi <http://imc2013.co.nf/index.php/conference-program>, u ovom će izvješću biti navedena samo izlaganja koja su bila i predstavljena. Naime, neobično velik broj najavljenih sudionika jednostavno nažalost nije došao ni poslao svoje izlaganje bez ikakve isprike i/ili objašnjenja. Tako se, primjerice, dogodilo da nije održana cijela sjednica o glazbi pod političkim pritiskom, u kojoj su bile najavljene panel diskusije o glazbenim institucijama u Grčkoj za vrijeme Metaxasovog režima i njemačke okupacije (1936-1944), o bizantijskom crkvenom pjevanju i njegovim muzikološkim istraživanjima u doba Ceaușeskovne vladavine u Rumunjskoj, te o političkom pritisku na skladatelje. Ovdje će biti navedena i izlaganja koja su samo pročitana. Usto valja istaknuti da su neki referati bili izloženi na rumunjskom, odnosno njemačkom jeziku, ali su organizatori u tom slučaju osigurali prijevode na engleskom jeziku u tiskanom obliku ili kao *PowerPoint* prezentacije.

Konferencija je započela izlaganjem izvjestiteljice o hrvatskim glazbeno-historiografskim sintezama u prvoj polovici 20. stoljeća (*Croatian Music-Historiographical Syntheses in the First Half of the 20th Century*), u okviru kojega su bile predstavljene opće povijesti glazbe S. Hadrovića (1911), J. Andreisa (1942) i H. Pettana (1942, ²1943), zatim povijesti hrvatske glazbe B. Širole (1922, 1942), B. Ivakića (1930), H. Pettana (1944) i bugarskog muzikologa I. Kamburova (1942), te napokon povijest slovačke glazbe iz pera hrvatskog autora J. Andrića (1944), koja je prva povijest slovačke glazbe uopće. Ostala predstavljena izlaganja u okviru prvog tematskog kruga bila su redom: **Stefanka Georgieva** (Bugarska), *Musical-cultural Activities among the Bulgarian Immigrant Communities in Romania in the Second Half of the 19th Century*; **Anna Maria Rentzeperi-Tsonou** (Grčka), »Missiriotissa« and »Chaide Chourde« — *Songs for Voice and Piano by Manolis Kolomiris (1883-1962) and Independently by Emilios Riadis (1880-1935), Composers of the Greek National Music School*; **Tatiana Oltean** (Rumunjska), *Some Aspects of the Vocal Music of Transylvanian German Ethnic (Saxonian) Composers: Rudolf Lassel, Paul Richter, Hans Peter Türk*; **Gabriela Vlahopol** (Rumunjska), *The Cycle of 24 Preludes and Fugues. Modern Interpretations in the Russian Music*.

O rumunjskoj glazbi govorili su u drugom tematskom krugu (svi iz Rumunjske): **Carmen Chelaru**, *The Psalm in Music — Tradition & Novelty. Unity & Diversity*; **Petronela Andrieș**, *The Requiem Genre in the Romanian Composers Output of the 20th Century*; **George Dumitriu**, *Highlighting of the Byzantine Chant in the Choral Liturgies by Dumitru Georgescu Kiriac, Ioan D. Chirescu and Nicolae Lungu*; **Loredana Iațeșen**, *Women Composers in Iași: Mansi Barberis and Elise Popovici Goia*; **Loredana Marus**, *Structure, Style, Language in Romanian Piano Miniature Inspired by Folk Music*; **Cătălina Constantinovici**, *Valorisation of Universal Salon Music in Romanian Composition*; **Florin Luchian**, *Romanian Music Festival, New Series (2007-2012): Authors, Genres, Styles*; **Luminița Constantinovici**, *Overlapping of Forms, Modern Style and Aesthetic Interpretation in Sonata for Piano by Vasile Spătărelu*; **Anca Leahu**, *Sabin Pautza — Sinfonietta (Divertimento for Orchestra), a Stylistic Melting*

Pot; **Antigona Rădulescu**, *East-West Interferences, Adaptations, Reinventions in Dan Dediu's Music*; **Mihaela Balan**, *Dan Dediu's Artistic Identity Reflected in Frenesia and Mantrana*; **Diana-Beatrice Andron**, »Free« *Rhythm in Romanian Music. From Parlando-rubato to Heterophony*; **Laura Vasiliu**, *Pascal Bentoiu's Symphony no. 8, Images. The Originality, the Poetic and Philosophical Expressiveness of the Orchestral Textures*; **Gabriela Rusu**, *The Performer-creator. The Musical Experiment in Terms of the Determination — Indetermination Relation*; **Luminița Duțică**, *The Romanian Carol: Monodic Archetype Generating Vertical Syntaxes*; **Ioan Pop**, *Tradition and Modernity in the Author's Work The Aquarium of Dreams for Two Pianos and Chamber Orchestra*.

Etnomuzikološkim temama, odnosno trećim tematskim krugom, bavili su se (opet svi iz Rumunjske): **Constantin Secară**, *Traditional Music, Spirituality and Romanian Cultural Consciousness in Eastern and South-eastern Transylvania*; **Florin Jordan**, *On the Harmonizations Used by Urban Tarafuri [folkorni instrumentalni sastavi, op. SMB] in the 19th Century*; **Florin Bucescu**, *Pre-modal and Multifunctional Musical Structures in Folkloric Expressions from Villages Surrounding the Mountains near Radauti*; **Ciprian Chițu**, *Melodic Aspects in Contemporary Popular Dance from Moldavia*; **Rosina Caterina Filimon**, *Music Therapy: from Chamanic Rite to the Romanian Rite of Căluș*; **Veronica Gașpar**, *Musical Culture of Minorities in the Romanian Music; Dynamics, Evolution, Role and Interaction in the Surrounding Areas*.

Uz drugi tematski krug četvrti je bio najbogatiji priložima. Pitanja vezana uz liturgijske glazbene kulture, poglavito uz bizantsko crkveno pjevanje, zaokupljaju pozornost brojnih muzikologa, koji su o toj problematici razglabali kako slijedi: **Dimos Papatzalakis** (Grčka), *The Doxastikon of the Aposticha of St. John of Damascus »Λαμπρῶς πανηγυρῖ σήμερον ὦ φιλέορτοι« (Let's celebrate brightly, oh friends of the feasts), a Composition of Panayiotis Chrysafis*; **Emmanouil Giannopoulos** (Grčka), *A Tracking in the Sources of the Enormous Oeuvre of the Famous Ecclesiastical Musician Petros the Peloponnesian (ci. 1735-†1778)*; **Ioannis Liakos — Sevi Mazera** (Grčka), *Dionisios Fotinos: a Greek melourgos (composer) in Romania. Nektarios Vlachos: a Romanian melourgos in Mount Athos. Their enchanted Doxologies*; **Constanța Cristescu** (Rumunjska), *Landmarks of Style in the Romanian Psaltic Music of the 19th Century. A Case Study*; **Adrian Sîrbu — Filoteile Bălan** (Rumunjska), *Troparia »Ușile Pocăinței« by Filothei sin Agăi Jipei in the Exegesis of Mihalache Bucureșteanul*; **Irina Zamfira Dănilă** (Rumunjska), *The Overbalance of Greek Chanting in the Psaltic Manuscripts at the State Archives of Iași*; **Elena Chircev** (Rumunjska), *The Text — Melody Relationship in the Incipits of the Hymns of the 'Sticherarion' included in Ms. 61 of the Romanian Academy Library*; **Konstantinos Karagounis** (Grčka), *The Orthodox Synaxaria as Direct and Indirect Sources of the Musicological Sector of Theology and Literature of Psaltic Art*; **Petruța Coroiu** (Rumunjska), *Principles of Byzantine Iconography, Reflected in Byzantine Musical Art*; **Stefan Harkov** (Bugarska), *Manuscript Iași 160/IV-34: a New Look at the History of the Codex (jedan primjerak nalazi se i u HAZU u Zagrebu)*; **Costis Drygianakis** (Grčka), *»Κατά τους κάτω χρόνους« »During the latest times«: Some Thoughts on the Cultural Context of Greek Chanting during the 19th and the 20th Centuries*; **Carmen Dura** (Rumunjska), *The*

Chant's Exegesis in the Creation of Anton Pann, Reflected by his Anastasimatarion's Translation Activity (1854); Ivana Perković (Srbija), Serbian Chant on the Threshold: the Dialogue between Orality and Literacy; Florin Spătaraiu (Rumunjska), Gregorian Melodies in Catholic Environment of Moldova 20th Century; Yorgos Bilalis (Grčka), Vocal Algorithms in Chant through Medicine; Dimosthenis Spanoudakis (Grčka), Hidden Modulations in the Old Sticherarion; Nicolae Gheorghită (Rumunjska), The Music of the Prince: Music, Ceremonies and Representations of the Princely Power at the Courts of Walachia and Moldavia during the 18th Century.

U okviru konferencije bile su organizirane i dvije radionice. Prvu, naslovljenu *The Rediscovery of the Byzantine Tradition Chants in Romanian and Musical Notations in the Psaltic Manuscripts at the National Archives of Iași*, je vodila Irina Zamfira Dănilă. U njoj je sudjelovala grupa studenata koji polaze specijalistički studij religijske glazbe na Sveučilištu »George Enescu«. Tema druge radionice pod vodstvom Marie Alexandru, kojom je konferencija i završila, bila je *Thoughts on the Development of Educational Patterns in Byzantine Musical Studies: The Case of Byzantine Musical Paleography*. Njome se predstavila studijska grupa bizantijske glazbene paleografije iz Škole za glazbene studije Aristotelovog sveučiliša u Thessalonikiju. Na obim radionicama studenti su izveli odabrane primjere iz obrađivanih izvora. Budući da se druga radionica odužila, a valjalo je stići na posljednji koncert, izostala je završna diskusija.

Konferencijski program bio je popraćen trima koncertima. Na prvom se jednosatnim programom vrlo uspješno predstavio 2008. godine osnovan komorni zbor VOX ART'IS. Pod ravnanjem muzikologa i dirigenta Bogdana Cojocariuja izvedena su djela u rasponu od renesanse (Claudin de Sermissy) i ranobarokne (Claudio Monteverdi) do suvremene rumunjske zborske glazbe, koja se uglavnom kreće u okvirima neonacionalnog usmjerenja. I drugi koncert pripao je vokalnoj glazbi, ali potpuno drukčije provenijencije. Riječ je naime o predstavljanju repertoara kršćanske jednoglasne glazbe od Kršćanskog himna iz Oxyrinchosa do bizantijskog crkvenog pjevanja u vrhunskoj i zaista impresivnoj izvedbi Bizantijskog zbora, osnovanog u Iașiju 1997. godine. Na posljednjem koncertu predstavljene su folklorne tradicije Grčke i Rumunjske. Grčki studentski ansambl »Musical Polytropo« iz Škole za glazbene studije Aristotelovog sveučiliša u Thessalonikiju pod umjetničkim vodstvom muzikologa Yanisa Kaimakisa, koji je ansambl osnovao 1994. godine, upustio se u dramatizaciju grčke tradicijske glazbe na temu ljubavi. Polazeći od jedinstva riječi i pokreta, stvorili su inventivnu i odlično izvedenu scensku predstavu. U izvedbenom smislu jednako je uspješan bio i nastup »Teodor Burada« ansambla Sveučilišta umjetnosti »George Enescu« iz Iașija, koji je predstavio rumunjsku tradicijsku glazbu različitih regija.

Sanja MAJER-BOBETKO
Zagreb

VILNIUS — MEĐUNARODNA KONFERENCIJA »SOCIOCULTURAL CROSSINGS AND BORDERS: MUSIC MICROHISTORIES«, LITAVSKA AKADEMIJA GLAZBE I KAZALIŠTA, 4-7. 9. 2013.

Pitanje granica, njihova razdvajanja i prelaženja/nadilaženja, aktualna je tema, osobito u zadnjih desetak godina, kada su zemlje nekadašnjeg istočnog bloka ušle u sastav Europske unije. Nakon dovođenja u pitanje isključivosti »povijesti heroja« u muzikologiji (pa i u ostalim i srodnim povijesnim znanostima), s pravom se počela preispitivati središnjost »velikih nacija« i »velikih kultura« koje su u povijesti — ponajprije zbog svoje snažne ekonomske i političke uloge — često predstavljale i zamašnjake u pogledu kulture, pa tako i glazbe. Jedna od posljedica takvih preispitivanja bilo je i pitanje odnosa »velikih« i »malih« majstora, odnosa središta i periferije. Poistovjećivanje »novosti«, »naprednosti« i »vrijednosti« još je uvijek čest kriterij, ali katkada i kamen spoticanja u pisanjima glazbenih povijesti. S druge strane, napuštajući isključivost glazbenoanalitičkog pristupa skladbama kao jedinog interpretativnog parametra, otvorio se prostor za propitivanje društvenog konteksta i uloge glazbe i glazbenog djela, dovodeći tako u prvi plan društvenu ulogu glazbe i pitanje »glazbenog života« kao važne teme, u kojoj će svoje mjesto naći i »male povijesti«. I napokon, otvaranje granica olakšalo je glazbeno migriranje (naravno, prisutno u svim ranijim epohama, ali i sa svojim specifičnostima), a time i aktualiziralo pitanje susreta »ustaljenog« i »općeprihvaćenog« s »drugacijim«, »tuđim«, pitanje transfera modela (glazbenog) ponašanja, što je opet i ponovno aktualiziralo pitanje (glazbenog) identiteta.

U ovom širokom izboru tema, koje su — nemojmo se zavaravati — već itekako bile propitivane i u prethodnim generacijama, ali uglavnom artikulirane drugačijim terminima (tradicija-inovacija, utjecajne sfere i sl.), u prigodi muzikološkog simpozija u Vilniusu odabran je tematski krug pitanja (glazbenih) granica i njihovog prelaženja.

Ovaj gusto sastavljen četverodnevni skup artikuliran je u tri paralelne sesije s po 4-5 prijepodnevna i 3-4 poslijepodnevna referata. Posebne su sesije među njima bile rezervirane za Studijske grupe Međunarodnog muzikološkog društva: *Music and Cultural Studies* (pod naslovom *Microhistories and Microgeographies of Cultural Memories in Music*, u kojima su sudjelovale Barbara Boisits [Music Festivities in Vienna and their *couleur locale*], Cornelia Szabó-Knotik [From 'Deutsch-Westungarn' to 'Pannonia' and 'Centrope': /Re-/Writing the Cultural Memory of Burgenland, Austria's 'Youngest' State], Anita Mayer Hirzberger [Commemoration Days for Johann Strauß] i Leon Stefanija [Cultural Memories in Slovenian Music History since 1918]; *Shostakovich and his Epoch: Contemporaries, Culture, and the State* (u dvije sesije; sudionici Patrick Zuk, Johannes Schild, Leonidas Melnikas, Olesya Bobrik, Larisa Miller, Yelena Petrushanskaya-Averbakh i Olga Digonskaya), te *Stravinsky: Between East and West* (dvije sesije; sudionici: Anna Vinogradova, Natalia Braginskaya, Dorothea Baumann, Stuart Campbell, Per Dahl, Massimiliano Locanto, Svetlana Savenko, Craig Parker). Prikazani su pojedinačni

istraživački rezultati (osobito ruskih znanstvenika koji su stigli u znatnome broju) koji su propitivali djelo, kontekst nastanka i izvedbi, dokumentaciju i utjecaje vezane uz djela spomenute dvojice istaknutih ruskih skladatelja.

S druge strane, bila je to prigoda za promociju baltičkih zemalja, koje su kroz povijest često morale preispitivati pitanja identiteta, glazbene politike, historiografije, između snažnih nacija poput Poljske, Njemačke, Rusije, Švedske (*Baltic Historiographies and Musical Politics*, 3 sesije; sudionici: Rūta Stanevičiūtė, Dario Martinelli, Heli Reimann, Urve Lippus, Jānis Kudiņš, Vita Gruodytė, Kamilė Rupeikaitė, Jonas Bruveris, Gražina Daunoravičienė, Ilze Šarkovska-Liepiņa). Mnoštvo potpuno nepoznatih informacija o skladateljima i modalitetima muziciranja koji su, poput »malih majstora« u drugim »malim zemljama« i »malim nacijama«, nastojali ostvariti svoju glazbeničku samobitnost, a doživljavali najrazličitije sudbine (kao i njihove skladbe), često u procjepu između folkloru i tzv. nadnacionalnog idioma, može biti odličan usporedbeni materijal i s hrvatskim slučajevima.

Napokon, pitanje kulturnih susreta i glazbenih migracija (*Cultural Encounters and Musical Migration*) još je jedno od ključnih toposa uključeno i u ovaj simpozij. U toj su skupini referirali i predstavnici Hrvatske (Stanislav Tuksar: *The Split Cathedral Maestri di Cappella Case in 1789-1918: Change of Politics — Shift in Cultural and Stylistic Orientations. A Contribution to the Relationship of Music and Politics in the 19th Century*; Vjera Katalinić: *Migration and Cultural Transfer in Transformation: Czech Musicians in the 19th-Century Croatian Lands*), s kolegama iz Poljske (Renata Suchowiejko: *Polish Artists in Paris in the Interwar Period: Music Migrations, Transfer and Cultural Interactions*) i Austrije (Christa Brüstle: *Music, Industrialism, and Industrialization: Effects of their Interrelationships on Cultural Contacts and Encounters*).

Panel koji je privukao pažnju ticao se glazbe na granici Habsburškoga carstva (*Music at the Borders of the Habsburg Empire*), i to prvenstveno s njegove južne strane. Tako je Austrijanac Gregor Kokorz analizirao pitanje glazbenokulturne politike u Trstu (*Trieste's Multitude: Reflections on the Contribution of Music to the Construction of Space in the Pluralistic and Ambivalent Border Regions of the Habsburg Empire*), Katalin Kim-Szacsvai iz Mađarske bavila se repertoarom crkvenih orkestara (*The Vocal-Instrumental Repertory of the Church Orchestras on the Territory of One-Time Hungary*), a Marija Petrović iz Srbije reformama crkvene glazbe (*Metropolitan Stratimirović's Attempts to Reform Serbian Church Chant. A Case of Constructing or Deconstructing Religious Borders in Central Europe*). Zbog pitanja recepcije slavenstva u raznim sredinama ističemo panel *Competing Perspectives in Musical Reception* (sudionici: Rutger Helmers: *On Tour: Western Musicians in St Petersburg in the 1830s and 1840s*; Tamsin Alexander: *Glinka and the 'Slovanský Duch': A Life for the Tsar and Ruslan and Lyudmila in Prague, 1866-1867*; Jolanta Guzy-Pasiak: *Pan-Slavism in Music between the World Wars — Poland versus Other Slavic Countries*; Baiba Jaunslaviete: *Die Musik von Jāzeps Vītols aus der Sicht der Rigaer deutschen und russischen Musikkritik*). Ostali

prihvaćeni referati razdijeljeni su u sekcije *Transcultural Imagery and Musical Spaces of Memory* (sudionici: Olga Kolganova, Chu-Ying Liu, Brigitta Davidjants, Laimutė Ligeikaitė), *Before and After the Iron Curtain* (sudionici: Pauline Fairclough, Lidia Ader, Jacques Amblard, Irina Gornaya), *Crossings of the Medieval Plainchant Offices* (Jonas Vilimas, Nils Holger Petersen, Roman Hankeln), te *Intertextuality, Globalism and Postmodernity* (s referatom izvrsnog Andreya Denisova: *The Theory of Intertextuality in Musical Science: Between the Ideology of Creativity and Research Strategy*, a potom i nekoliko pojedinačnih studija Violette Kostke, Vere Val'kove i Audronė Žiūraitytė).

Vrlo različite teme, pristupi i dometi ključnih predavanja (Lydia Goehr: *Wagner through Other Eyes, or Parodies of Self-Reflection*; Boris Gasparov: *The Sound as Such: Two Directions of Futurism in Music*; Stefan Weiss: *Analysing Transnational Encounters in Music: Germany and Russia in the 1920s*; Marina Frolova-Walker: *Stalin's Music Laureates: Myths and Realities*; Tatjana Marković: *Microhistory of the [Imagined] Border of Pančevo [Banat, Vojvodina] as Locus of the Meta-National Cross-Cultural and Musical Network*; Dinko Fabris: *Two Queens of Neapolitan Opera: From *Didone* [1650] to *Partenope* [1725]*) pridonijeli su bogatstvu ovoga skupa, uz uvodnu diskusiju, koncert suvremene litavske glazbe, finale Međunarodnog muzikološkog natjecanja *Interdisciplinary Studies in Music. New Approaches, Methods and Conceptions* te DVD prezentaciju baleta *Shostakovich Trilogy* (2013), uz susret s Irinom Shostakovich, skladateljevom udovicom.

Ovaj je simpozij bio vrlo uspjo pokušaj prekograničnih dijaloga temeljenih na novim spoznajama i teorijskim pristupima, osobito onima koji su bili blokirani u doba Hladnoga rata. Danas, ni godinu dana kasnije, u ozračju napetosti i sukoba u Ukrajini, takvi bi uzbudljivi, ali i ranopravni susreti bili znatno teže zamislivi.

Vjera KATALINIĆ
Zagreb

SINJ — NACIONALNI MARIOLOŠKO-MARIJANSKI SIMPOZIJ: U SUSRET JUBILEJU 300. OBLJETNICE OBRANE SINJA (1715.-2015.) — PROUKE O SVETIŠTU GOSPE SINJSKE I MARIOLOŠKA PROMIŠLJANJA NAKON DRUGOGA VATIKANSKOG SABORA, 18-22. 9. 2013.

U organizaciji Hrvatskoga mariološkog instituta (HMI) KBF-a Sveučilišta u Zagrebu i Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske, u Sinju je od 19. do 22. rujna 2013. održan Nacionalni mariološko-marijanski simpozij posvećen temi »Prouke o svetištu Gospe Sinjske i Mariološka promišljanja nakon Drugoga Vatikanskog sabora«.

Svečano otvaranje simpozija održano je u četvrtak, 19. rujna, u dvorani sinjskoga Franjevačkog samostana. U nemogućnosti osobnog prisustvovanja mons. Vlade Košića, biskupa sisačkoga i predstojnika HMI-a, njegove pozdravne riječi u prigodi otvorenja nacionalnog simpozija pročitao je prof. dr. sc. Ivan Karlić. Potom je nazočne pozdravio provincijal Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedištem u Splitu, fra Joško Kodžoman. U ime domaćina, franjevačkog samostana i Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske, sudionike simpozija je pozdravio i gvardijan, fra Petar Klapež. Potom je započeo radni dio simpozija, kojim je predsjedao fra Gabrijel Jurišić.

Tematikom posvećen teološkom kontekstu marioloških tema pokoncilskog vremena ovaj je dio simpozija započeo predavanjem Ivana Dugandžića o temi »Biblijski pokret 20. stoljeća i mariologija«. Ovo je izlaganje istaknulo utjecaj koji je na mariologiju imao biblijski pokret 20. stoljeća. Potom je Adalbert Rebić izložio svoje iznimno nadahnuto istraživanje »Marija u teologiji oslobođenja (Veliča — himan oslobođenja)«. Taj je diskurs predstavio povijest teologije oslobođenja s poglavitim osvrtom na kantik Magnificat, pri čemu se ograničio na riječi u kojima se iznosi duhovna veličina siromašnih i duhovna praznina bogatih. Referat mons. Vlade Košića »Ekumenska pokoncilaska mariologija« pročitao je Ivan Karlić. Autor je apostrofirao ona pokoncilaska tumačenja koja «mogu biti dobra osnova za izgradnju jedinstva među kršćanima«. Prvi je dan simpozija završio svečanim euharistijskim slavljem u crkvi Čudotvorne Gospe Sinjske, koje je predvodio Ivan Karlić.

Drugi radni dan simpozija okupio je devet izlaganja. Moderatori su bili Ivan Karlić i Josip Grbavac. Gosti u auditoriju ovog jutra bili su i učenici Gimnazije Dinka Šimunovića i Franjevačke klasične gimnazije iz Sinja.

Prvo izlaganje, fra Blaža Toplaka, naslovljeno je bilo »Povjesničari o Gospi Sinjskoj«. Ovaj pregledni rad predstavio je autore koji su pisali o dolasku i djelovanju franjevaca u Sinj. Fra Josip Grbavac je predstavio istraživanje naslovljeno »Tristo godina organiziranoga školstva u Samostanu Gospe Sinjske«, temeljito prikazavši povijesni kontekst i prilike u kojima su sinjski franjevci djelovali na području pedagogije i odgoja mladih i buduće subraće, redovnika franjevaca. Stjepan Čovo je potom predstavio temu »Tri stoljeća hodočašća Gospi Sinjskoj«. Autor je apostrofirao važnost hodočašća za vjernike ovoga kraja i pokazao utjecaj koji je samo Svetište imalo u formaciji profila vjernika sinjskoga kraja. Fra Gabrijel Jurišić je u svom predavanju »Osobiti štovatelji i apostoli Gospe Sinjske« načinio odabir najeminentnijih Gospinih štovatelja. Pozornost je posvetio svim Gospinim pjesnicima, skladateljima, graditeljima, kiparima, glumcima, slikarima, darovitim pjevačima, arhitektima. Izlaganje koje je predstavio fra Bruno Pezo bilo je posvećeno temi »Fra Marijo Stipić, neumorni širitelj štovanja Gospe Sinjske«. Autor je opisao život i djelo ovog znamenitog brata franjevca, svećenika, profesora, odgojitelja, propovjednika. Fra Petar Lubina je svoje izlaganje usmjerio na temu »Lik i uloga Majke Isusove u mjesečniku 'Gospa Sinjska' (1922-1942)«, prikazavši historiografiju i način na koji je ovaj lokalni sinjski glasnik proklamirao štovanje i

slavu Gospe Sinjske. Jedini muzikološki referat simpozija predstavila je Hana Breko Kustura. Izlaganje pod naslovom »Glazbene knjige iz Arhiva Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske — na razmeđu stranih utjecaja i vlastitih posebnosti« je po prvi put, u komparativnom kontekstu talijanskih izvora, knjige sinjskog franjevačkog samostana smjestilo u kontekst »cantus fractus« pjevanja u Europi u 17. i 18. stoljeću. Posebna je novost bila isticanje Venecije i Padove kao uzora i autoriteta koji su utjecali na formaciju glazbene kulture grada Sinja u 18. stoljeću. U tom je kontekstu analizirana Kneževićeva *Misa u Harvatski jezik*, koju autorica detektira kao kontrafakturu jedne latinske mise poznate u talijanskim izvorima. Izlaganje koje je potom slijedilo jest ono sestre Valerije Kovač, koja je na vrlo zanimljiv način prikazala »Marijin lik u misli Josepha Ratzingera / Benedikta XVI.« Autorica je dala uvid u najvažnije mariološke misli pape u miru, posebice one koje su inkorporirane u njegove teološke napise. Dominikanac Zvonko Džankić je predstavio svoje istraživanje »Krunica i njezina povezanost s Domovinskim ratom« posvetivši posebnu važnost ulozi Gospina ružarija kod hrvatskih vojnika u Domovinskom ratu.

Nakon podnevne stanke drugi dio ovog dana simpozija predstavio je šest referata. Moderatori su bili Adalbert Rebić i Josip Šimić.

Prvi je referat izložila Sanja Vulić. Njezin je prikaz, naslovljen »Marijanska pučka blagdanska imena u Sinjskoj krajini«, opisao srodnosti i razlike u imenima blagdana Cetinske krajine u poredbi s imenima u drugim novoštokavskim ikavskim govorima. Izlaganje Hrvojke Mihanović-Salopek bilo je posvećeno suvremenoj književno-pjesničkoj tematici Sinja. Naslov njezina izlaganja je »Suvremeno marijansko pjesništvo Sinjske krajine«. Autorica je pozornost usmjerila prikazu mlađeg naraštaja sinjskih pjesnika prema kriteriju njihove objave više pjesničkih zbirki, iz kojih je razvidna njihova marijanska usmjerenost u odabiru tema pjesama. Fra Josip Šimić je predstavio temu »Prericanje marijanskih istina i dogmi u feminističkoj teologiji« osvjetlivši obilježja tzv. feminističke teologije i kritike Marijinog lika kakvim ga prikazuje klasična teologija. Zajednički referat Ivana Karlića i Matije Milošića naslovljen je bio »Bogorodica Marija u učenju pape bl. Ivana Pavla II.«. U ovom su predavanju autori uputili na načine kako je ovaj papa svoj marijanski nauk iznosio na nov način u povezanosti s predajom Crkve. Pritom su posebnu pažnju usmjerili na njegove napise *Redemptoris Mater, Mulieris dignitatem* i *Rosarium Virginis Mariae*. Referat koji je potom slijedio tematikom je blizak prethodnom. Predstavio ga je Tomislav Filić pod naslovom »Marija u govorima Hrvatima pape bl. Ivana Pavla II.«. Posljednje predavanje autorice Andree Filić pod naslovom »Značaj Marijinih ženskih vrijednosti u promišljanjima o civilizaciji ljubavi Tomislava Janka Šagi-Bunića osvjetlilo je kontinuitet i razvoj Šagi-Bunićevih ideja o tome kako u suvremenu civilizaciju, »izgrađenu na muškim principima racionaliteta i autoriteta, nužno treba ugraditi i specifično ženske vrijednosti, koje u Mariji nalaze svoj vrhunski izričaj«.

Kraj je simpozija bio u znaku zahvale Ivana Karlića samim domaćinima, Franjevačkoj provinciji sa sjedištem u Splitu i Upravi Svetišta Čudotvorne Gospe

Sinjske. U ime domaćina predavačima je zahvalio fra Petar Klapež, gvardijan Svetišta. Večernju misu ovoga dana predvodio je provincijal Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja fra Joško Kodžoman.

U subotu, 21. rujna, nakon jutarnje mise u Svetištu Gospe Sinjske, sudionicima simpozija je pod stručnim vodstvom fra Gabrijela Jurišića i gvardijana fra Petra Klapeža bio upriličen izlet u nekoliko mjesta Dalmatinske zagore. Prvi je na redu bio posjet Hidrocentrali Peruča, Crkvi sv. Spasa i izvoru rijeke Cetine. Nastavljeno je posjetima Kijevu, Kninu i kninskoj crkvi u izgradnji u čast Gospi velikoga hrvatskog zavjeta, te konačno Franjevačkom samostanu sv. Ante u Kninu. Izlet je nastavljen posjetom Roškom slapu, spomeniku Petru Svačiću na Miljevačkom platou, Visovcu i Meštrovićevoj crkvi Presvetoga Otkupitelja u Otavicama.

Nacionalni mariološko-marijanski simpozij završen je 22. rujna svečanom svetom misom održanom u Svetištu Čudotvorne Gospe Sinjske. Misno slavlje predvodio je mons. Marin Barišić, nadbiskup i metropolit splitsko-makarski. Na samom kraju mise, u ime Hrvatskoga mariološkog instituta, riječi zahvale uputio je fra Gabrijel Jurišić. Zahvalio je svima, te pohvalio raznolikost profila sudionika i erudiciju kojom su pristupili obradi odabranih tema.

Mariološke teme posvećene štovanju Čudotvorne Gospe Sinjske odličan su znanstveni navještaj velikog slavlja u povodu obilježavanja 300. obljetnice obrane Sinja, koje će biti upriličeno u 2015. godini.

Hana BREKO KUSTURA
brekoh@hazu.hr
Zagreb

VARAŽDIN — JAN KŘTITEL VAŇHAL — ŽIVOT I DJELO, ZAVOD ZA ZNANSTVENI RAD HAZU U VARAŽDINU — VARAŽDINSKE BAROKNE VEČERI, GLAZBENA ŠKOLA VARAŽDIN, 30. 9. 2013.

U Varaždinu je 30. rujna 2013. održan jednodnevni međunarodni znanstveni skup posvećen životu i djelu češkog skladatelja, violinista i glazbenog pedagoga u razdoblju klasicizma Jana Křtitela Vanhala/Johanna Baptista Wanhala (1739-1813). Skup je održan u povodu obilježavanja 200. obljetnice skladateljeve smrti, a slijedom činjenice da je dio njegova života i opusa bio vezan uz Varaždin. Bilo je predviđeno da se predstavi ukupno deset priopćenja, ali je naposljetku referate podnijelo tek sedam znanstvenika. Izostali su najavljeni prilozi Richarda Fullera, Darije Andžaković i Marie-Claire Taylor. Svoja su priopćenja podnijeli (slijedom izlaganja): **Zdenka Weber** (*Beč u vrijeme J. K. Vaňhala*), **Michaela Freemanova** (*J. B. Vaňhal and the Music Collections of the Brothers Hospitallers*), **Stanislav Tuksar** (*Djela Jana Křtitela Vaňhala u hrvatskim glazbenim zbirkama*), **Allan Badley** (*Style, Structure and Chronology in the Concertos of J. B. Wanhal*), **Dada Ruža** (*Istraživanje o*

Vaňhalu u Hrvatskoj — poticaji, smjerovi i otvorena pitanja), **Vjera Katalinić** (*Glazbene migracije i kulturni transfer: Vaňhal i neki suvremenici*) i **Paul Bryan** — in absentia (*The Magic of Varaždin*). **Zdenka Weber** poduzela je u svojem priopćenju prikazati glazbenu kulturu i život Beča tijekom druge polovice 18. stoljeća sve do Vaňhalove smrti sredinom drugog desetljeća 19. stoljeća u svrhu upućivanja u povijesne, političke i društveno-kulturne okvire vremena »koji su mogli djelovati na umjetnikov način razmišljanja i na njegov odnos prema okolini i ljudima koji su mu bili suvremenici«. **Michaela Freemanova** iz Praga pozabavila se podacima o zastupljenosti Vaňhalovih sakralnih i svjetovnih skladba u češkim glazbenim zbirkama, poglavito onima koje su prethodno pripadale Redu Braće ivanovaca (*Barmherzige Brüder, Fatebene Fratelli*), utvrdivši da su u njima Vaňhalove skladbe gotovo jednako brojne kao i one Josepha i Michaela Haydna. **Stanislav Tuksar** vlastitim je istraživanjem utvrdio da se Vaňhalove skladbe, koliko je danas poznato, nalaze sačuvane u 11 hrvatskih zbirka na sedam lokaliteta (Cres — 2, Dubrovnik, Košljun, Osijek, Stari Grad, Varaždin — 2 i Zagreb — 3). Sačuvano je ukupno najmanje 78 skladba u 53 arhivske jedinice (što je relativno malen broj u odnosu na skladbe Haydna, Mozarta i Ignaza Pleyela sačuvane u hrvatskim zbirkama), ali sadrži gotovo sve Vaňhalove veće vrste i važnije forme — simfonije, kvartete, solistička i komorna djela te crkvene skladbe. **Allan Badley** iz Aucklanda (Novi Zeland) predložio je da se određen broj strukturnih i stilskih elemenata, utvrđen analizom Vaňhalovih koncerata, upotrijebi za preciznije datiranje mnogih takvih 'problematicnih' djela iz Vaňhalova opusa, jer takve spoznaje jasnije upućuju kako na skladateljev osobni stilski razvitak tako i na promjenljive trendove u skladanju forme koncerta na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće. Priopćenje **Dade Ruže** donijelo je možda najzanimljiviji aspekt bavljenja Vaňhalom na ovome skupu. Koncentrirajući se na razdoblje skladateljeva boravka u Varaždinu pod patronatom grofa Ladislava Erdödyja, autorica je upozorila na nesklad između biografskih podataka o velikom broju duhovnih skladba pisanih u Varaždinu po Erdödyjevoj narudžbi i malog broja sačuvanih djela tog karaktera. Posebno se pozabavila problemom Vaňhalova izgubljenog oratorija o Muci Isusovoj, svojedobno pohranjenog ali ne i sačuvanog u varaždinskom samostanu sestara Uršulinki, te postavila — na temelju usporednih analiza glazbenog materijala — intrigantnu tezu da je sačuvani oratorij *Pod križem*, datiran u 1790. godinu i dosad u hrvatskoj muzikologiji smatran djelom varaždinskog skladatelja Leopolda Ebnera, zapravo Vaňhalov izgubljeni oratorij. **Vjera Katalinić** postavila je Vaňhalov slučaj u širi, danas muzikološki vrlo aktualan kontekst problematike glazbenih migracija i kulturnog transfera. Konstatirala je da je Vaňhalov boravak tijekom 1770-ih u Varaždinu dio dvaju važnijih (onaj talijanski je još značajniji) glazbeničkih migracijskih valova u 18. stoljeću, te da ovaj spada u prvi češki 'južni krak', što ga karakterizira individualnost i impulzivnost takvih selidbenih pothvata. Drugi češki val u tom smjeru uslijedio je nakon Bečkog kongresa 1815. kao dio sustavne i usmjerene kulturno-političke aktivnosti, što je kao važnu komponentu uključivala npr. i habsburšku vojnu glazbu. Iznijela je uvjerenje da nipošto ne valja izbjegavati ili zanemarivati udio

stranih glazbenika u sveukupnosti glazbeničkog djelovanja na nekom području, te da ih — uključujući i Vaňhala — treba smatrati integralnim dijelom i hrvatske glazbene baštine. Autografsko priopćenje **Paula Robeya Bryana**, inače zaslužnog istraživača Vaňhalova života i autora tematskog kataloga njegovih simfonija, pročitao je A. Badley. Naime, autor se sa simpatičnom nostalgijom prisjetio ne samo kako je 1970. godine u 'eteričnoj atmosferi' varaždinskog samostana uršulinki pronašao više Vaňhalovih autografa nego bilo gdje drugdje, uključujući i do danas jedini poznati autograf na području simfonijske glazbe, nego i kako je na tom tihom i spokojnom mjestu doživio i shvatio zašto je Vaňhal, nakon teške krize, upravo ondje pronašao duševni mir koji ga je potom pratio do kraja života.

Jednodnevni skup završio je ranovečernjim koncertom baroknog ansambla 'Aestas Musica', na kojem su s uspjehom izvedena Vaňhalova komorna djela koja se inače rijetko ili uopće ne izvode u Hrvatskoj: koncertantni kvarteti op. 7 br. 2 i 4, sonate za čembalo op. 1 br. 6 i br. 2, *Salve Regina*, te koncert za obou i gudače.

Ovaj varaždinski skup skicozno je, selektivno ali i kompetentno pružio uvid u stvaralaštvo jednog od najpopularnijih i nesumnjivo vodećih skladatelja svojega doba, koji je uz Ignaza Pleyela po svojem značenju stajao »odmah u drugome redu iza velikih majstora svojega vremena, Haydna i Mozarta« (H. Seifert). Na njemu je predstavljen i omanji niz potpuno novih spoznaja (raširenost u Hrvatskoj, kronologija koncerata, autorstvo oratorija) kojima će se obogatiti znanje o skladatelju koji u Češkoj ima svoje promicateljsko društvo i prave festivale svoje glazbe. Stoga bi bilo u interesu hrvatske i srednjoeuropske historijske muzikologije da uspješni i vrijedni organizatori (Zavod za znanstveni rad HAZU u Varaždinu i Varaždinske barokne večeri) svakako objave dvojezični zbornik s navedenim radovima s ovoga skupa.

Stanislav TUKSAR
Zagreb

ZAGREB — MEĐUNARODNI SIMPOZIJ GLAZBA U MUZEJU / MUZEJI GLAZBE, 16-18. 10. 2013.

Nakon dva međudisciplinarna simpozija u organizaciji Muzejskog dokumentacijskog centra (MDC) »Muzej(i) i književnost(i)« 2006, te »Knjiga u muzeju« 2011, na red je došla i sprega muzeja i glazbe. Od 16. do 18. listopada 2013. u Zagrebu je održan međunarodni simpozij »Glazba u muzeju / Muzeji glazbe« s ciljem da se evidentira građa u muzejskim i drugim baštinskim institucijama, da se aktualiziraju problemi obrade i prezentacije glazbene spomeničke i nematerijalne baštine, kao i njezinog očuvanja i komunikacije s publikom preko digitalnih medija. Stručnjaci iz nekoliko područja, a prvenstveno

muzikolozi i muzealci, u dva su dana održali čak 41 izlaganje, predstavljajući najvećim dijelom primjere dobre prakse obrade, prezentacije, komunikacije glazbe u svojim matičnim ustanovama. Posebno je vrijedno bilo čuti iskustva 7 stranih gostiju, renomiranih stručnjaka iz područja muzeologije, muzikologije i restauracije instrumenata. Krajnji cilj simpozija bio je ukazati da Hrvatska nema muzej glazbe, te potaknuti na utemeljenje institucije koja bi na širem planu promovirala hrvatsku glazbenu baštinu.

Partneri Simpozija, koji se održao pod pokroviteljstvom Predsjednika Republike Ive Josipovića, bili su Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Hrvatski glazbeni zavod, Muzej Mimara, Muzej suvremene umjetnosti, te Muzej za umjetnost i obrt, a njegovo održavanje potpomognulo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Simpozij je bio podijeljen u nekoliko tematskih blokova:

- uvod
- tradicijska glazbala i etnografske zbirke
- skladatelji, glazbene zbirke i glazbena građa
- restauracija glazbenih instrumenata
- suvremeni načini komuniciranja glazbene i zvučne baštine
- zaključak

U uvodnom su bloku predstavljene glazbene zbirke općenito — djelomično s prezentacijom stanja »na terenu« (**Stanislav Tuksar:** *Glazbene zbirke u Hrvatskoj*, **Jasmina Brković:** *Glazba u hrvatskim muzejima*), ali i s primjerima korištenja glazbenog materijala u znanstvenom i stručnom istraživanju (**Vjera Katalinić i Lucija Konfic:** *Od arhivske prašine do glazbenog podija: izvori i posrednici*; **Ana Čizmić i Hrvoje Beban:** *Utihnuli korali: Srednjovjekovni liturgijsko-glazbeni kodeksi Dalmacije*; **Žanina Bilić:** *Značajni glazbeni interpreti i pedagozi — pijanisti*). Dva su strana izlagača, **Christoph Gruber** iz Kuće glazbe u Beču (*Haus der Musik*) i **Lisbet Torp** iz Danskog nacionalnog muzeja u Copenhagenu (*Exhibiting Music in Museums: Possibilities, Challenges, and Pleasures / Izlaganje glazbe u muzejima: mogućnosti, izazovi i zadovoljstva*) zainteresirali publiku prezentacijom iskustva u vlastitim institucijama i zemljama, te potaknuli na razmišljanje o primjeni takvih iskustava i u Hrvatskoj.

Drugi blok — tradicijska glazbala i etnografske zbirke — osim prezentacije pojedinih zbirki, predstavili su i mogućnosti njihove komunikacije i »oživljavanja« (**Grozdana Marošević:** *Glazbena građa Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu*; **Nuša Hauser:** *Komunikacijom za dokumentaciju: kreativni i edukativni postupci njegovanja nematerijalne kulture*; **Željka Jelavić:** *Glazbene radionice u Etnografskom muzeju u Zagrebu*; **Ljubica Gligorević:** *Vinkovački etnološki postav i glazbena baština*).

Najopsežniji tematski blok o skladateljima, glazbenim zbirkama i glazbenoj građi ponudio je iskustva iz svih dijelova Hrvatske, što je posebno pohvalno. Zastupljena je tako sjeverna Hrvatska (Čakovec, Koprivnica), istočna Hrvatska (Osijek, Našice, Slatina), središnja Hrvatska (Zagreb, Sisak), te priobalje (Pula, Rijeka/Ronjgi, Jelsa, Dubrovnik). Nažalost, na popisu se nisu našli primjerice Varaždin, Požega, Split, Zadar... Predstavljena je građa pripadajuća skladateljskim

imenima poput Josipa Štolcera Slavenskog (**Maša Hrustek Sobočan**: *Josip Štolcer Slavenski — čakovečki skladateljski genij s beogradskom adresom i svjetskim glasom*), Dore Pejačević (**Silvija Lučevnjak**: *Zavičajni muzej Našice i glazbena baština obitelji Pejačević*), Rudolfa Matza (**Zrinka Jelčić**: *Dom Margite i Rudolfa Matza*), Antonia Smareglije (**Tijana Barbić Domazet i Nuša Hauser**: *Glazbena građa u Sveučilišnoj knjižnici u Puli, s naglaskom na Spomen-sobu Antonija Smareglije*), Antuna Dobronića (**Ira Karlović**: *Memorijalna zbirka Antuna Dobronića*), Milka Kelemena (**Dragica Šuvak**: *Kelemenov glazbeni zemljopis*), Tome Šestaka (**Dražen Ernečić**: *Glazbenik Tomo Šestak i Koprivnica*), Ivana Matetića Ronjgova (**Lovorka Ruck**: *Spomen-dom Ivan Matetić-Ronjgov*), te obitelji Prandau (**Marina Vinaj i Ivana Knežević**: *Glazbena ostavština Valpovačkog vlastelinstva*). Istaknut je njihov potencijal za prezentaciju i istraživanje, komunikacija i značaj u odnosu na sredine u kojima se nalaze, ali i probleme zbog raskoraka između ideja i mogućnosti. Predstavljani su pojedinačni instrumenti ili zbirke instrumenata (**Vedrana Gjukić Bender**: *Fortepijano Antona Waltera iz Dubrovačkih muzeja*; **Nela Tarbuk**: *Zbirka glazbenih instrumenata iz fundusa Muzeja za umjetnost i obrt s osvrtom na njihovu ulogu u drugim oblicima muzejskoga djelovanja*; **Vilena Vrbanić**: *Instrumenti s tipkama u zagrebačkim muzejima*), uređaji za reprodukciju zvuka (**Vlatko Čakširan**: *Zbirka Kraker u Sisku*; **Željko Staklarević**: *Zbirke fonografije Tehničkog muzeja u Zagrebu*), kao i muzejsko-glazbene aktivnosti (**Ljerka Perčić**: *Osječka muzejska glazbena srijeda*). Ovaj vrlo bogat i informativan tematski blok obogatila je i jedna inozemna prezentacija: *Making Sound Galleries / Stvaranje galerija zvukova* **Noela Lobleya** iz muzeja Pitt Rivers sa Sveučilišta u Oxfordu, u kojem je predstavljen projekt *The Reel to Real*, koji je najširoj publici predstavio jedinstvenu zbirku etnografskih zvukova Muzeja.

Suvremeni načini komuniciranja glazbene i zvučne baštine predstavljani su na hrvatskim i inozemnim primjerima. **Gerda Koch** (*It Sounds like Europeana* [Zvuči kao Europeana]) iz austrijske podružnice Europeane — jedne od najvećih svjetskih digitalnih knjižnica za predmete kulturne baštine, u kojoj sudjeluje i Hrvatska — predstavila je zvučnu komponentu tog portala, a **Gerda Lechleitner** (*Between Past and Present — Documentation, Preservation of Sound and the Phonogrammarchiv's Role in the 'New World' of (Music) Museums / Između prošlosti i sadašnjosti — dokumentacije, očuvanje zvuka i uloga Phonogrammarchiva u 'novom svijetu' [glazbenih] muzeja*) pokazala je kako se najstariji audiovizualni arhiv na svijetu — Phonogrammarchiv iz Beča — nosi s izazovima digitalnog doba. Donekle sličnom tematikom, ali iz različitih perspektiva bavila su se izlaganja **Veljka Lipovščaka** (*Povijest zvučnih zapisa*), **Željke Radovinović** (*Popis kao polazište za zaštitu i korištenje povijesnih zvučnih snimaka*) i **Tatjane Mihalić** (*Glazba u knjižnici: od starih gramofonskih ploča do virtualne zbirke digitaliziranih zvučnih zapisa*). Dok je prvi dao povijesni pregled stvaranja zvučnih zapisa, drugi je problematizirao način popisivanja zvučne građe u odnosu na za to predviđene standarde kao preduvjet zaštite, očuvanja i uporabe zvučnih snimaka, a potonji je prezentirao projekt digitalizacije zvučnih zapisa s gramofonskih ploča na 78 okretaja u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu s ciljem zaštite i omogućavanja pristupa toj vrijednoj vrsti građe. Nadalje, **Dorijan**

Gudurić predstavio je kanal posvećen hrvatskoj klasičnoj glazbi na popularnom internetskom servisu za razmjenu video sadržaja Youtubeu (*Hrvatska klasična glazba na YouTubeu*). Na kraju bloka je **Krešimir Galin** izložio *Projekt multimedijskog muzeja hrvatskih narodnih glazbala*.

Simpozij su zaključile **Nada Bezić** (*Grad Zagreb kao muzej glazbe*), predstavivši Zagreb kao model grada kao muzeja glazbe, te **Višnja Zgaga** (*Zašto muzej glazbe?*), istaknuvši još jednom bogatstvo hrvatske glazbene baštine (prepoznate i na svjetskoj razini uvrštavanjem aspekata hrvatske glazbene baštine na listu zaštićene nematerijalne kulturne baštine) i potrebu osnivanja institucije — muzeja — kojoj bi osnovna misija bila afirmirati glazbu kao muzejski sadržaj.

Iako je, uobičajeno za simpozije ovakvog obujma, stalan problem bio nedostatak vremena, pohvalno je da se našlo vremena za kraće diskusije nakon većih blokova, a u završnoj je diskusiji osobito koristan bio rezime V. Katalinić, s podsjetnikom na glavne problemske točke simpozija.

Izlagački dio simpozija sa stručnim i znanstvenim predavanjima u Muzeju Mimara obogaćen je vodstvom po Hrvatskom glazbenom zavodu i glazbenom šetnjom Gornjim gradom pod vodstvom N. Bezić, kao i bogatim glazbenim programom. U Zbirici Richter se, nakon izlaganja **Leile Topić** (*Zvučno iskustvo u MSU*) i **Eveline Turković** (*Projekt slika od zvuka Trećeg programa Hrvatskog radija, 2009-2013*), prigodno održala izvedba koncertnog performansa *AV / E! Polis* nadahnutog umjetničkim opusom Vjenceslava Richtera. U Palači Gvozdanović su na temu *Obnova antiknih glazbala: deontologije i strategije* govorili **Françoise de Ridder** i **Daniel Sinier**, dok je Ljerka Perči svojim izlaganjem najavila pijanista Konstantina Krasnytskog i praizvedbu *Salona Prandau*, skladbe inspirirane notnim materijalom iz ostavštine valpovačkog vlastelina Karla von Prandaua. U istom je prostoru Dana Kahriman muzicirala na gudačkom biseru jedne domaće radionice — violini koju je 1910. izradio Franjo Kresnik, riječki liječnik i svjetski priznati tumač starotalijanske liuterije. Zahvaljujući tome je prozvan »čovjekom koji čita violine«, a svoje mu je izlaganje posvetila **Tamara Mataija** (*Franciscus Kresnik fecit — glazbeni instrument kao muzejski primjerak*). Simpozij je svečano zatvoren uz zvuke Bachove *Sonate u g-molu*, BWV 1001 (Adagio, Fuga), te Chaccone iz *Partite u d-molu*, BWV 1004, u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti. Nakon uvodnih riječi Stanislava Tuksara, na glasovitoj violini *King* zasvirao je Orest Shourgot. Ovaj instrument izvanrednog zvukovnog bogatstva, ujedno i raritet najveće kulturno-povijesne vrijednosti, izradio je 1735. slavni talijanski graditelj Giuseppe Guarneri iz Cremona, a Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ga je stekla 1968. donacijom violinista Zlatka Balokovića.

Lucija KONFIC i Vilena VRBANIĆ
Zagreb

ZAGREB — MEĐUNARODNI SIMPOZIJ U ČAST MARKU RUŽDJAKU (1946-2012), 25-26. 10. 2013.

Prožet živim sjećanjem na pred godinu dana preminulog skladatelja Marka Ruždjaka održan je 25. i 26. listopada 2013. simpozij njemu u čast u dvorani Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Uz Akademiju i njezin Razred za glazbenu umjetnost i muzikologiju, organizaciju su preuzeli Hrvatsko društvo skladatelja i Osorske glazbene večeri.

U dva dana mogla su se čuti vrlo različita izlaganja i pristupi, od znanstvenih do osobnih, a opet s mnogim dodirnim točkama i preklapanjima. **Eva Sedak** je u izlaganju *Marko Ruždjak — moj suvremenik* uglavnom riječ prepustila samom Marku Ruždjaku, putem snimaka njihovih razgovora, a **Dalibor Davidović** propitivao je igru skrivenosti i neskrivenosti u Ruždjakovoj glazbenoj poetici u izlaganju *Musica reservata*. Iz različitih je kutova sagledan Ruždjakov odnos prema (zvukovnom) prostoru, tekstu, ritmu, oblikovanju i drugim aspektima glazbenog stvaralaštva. **Ingrid Pustijanac** u izlaganju *Prostori zvuka — uloga boje u izgradnji glazbenog oblika u djelima Marka Ruždjaka* sagledala je Ruždjakov odabir i tretiranje instrumentalnih boja. S druge strane, subjektivnije je odnos prema prostoru i tekstu na temelju razgovora s Ruždjakom izložio **Marko Grčić** u izlaganju *Marko Ruždjak i paradoksi perspektive*. **Nikša Gligo** je izlaganje *Ruždjak i tekst. Višejezičnost Trois chansons de geste* posvetio kompleksnosti Ruždjakovog odnosa između glazbe i teksta, dok je **Davorka Radica** razmatrala tretman ritma u izlaganju *O ritamskoj strukturiranosti skladbi Notturmo, Frottola i Bordone Marka Ruždjaka*. Izlaganje **Gregora Pompea** iz Slovenije *Echoes of (Post)Modernism: Marko Ruždjak's Symphonic Works* [Odjeci (post)modernizma: Simfonijska djela Marka Ruždjaka] potaknulo je i u završnim raspravama temu Ruždjakovog odnosa prema modernizmu i postmodernizmu. Ruždjakov student **Tomislav Oliver** je svoje osobno razmatranje pojmova tišine i ništavila u glazbi M. Ruždjaka predstavio izlaganjem naslovljenim *Marko Ruždjak, poetika tišine*, te ga upotpunio snimkom Ruždjakove skladbe *Pođimo sada ti i ja* za sopran i gitaru, na zadovoljstvo svih prisutnih. Poveznicu između Ruždjakove glazbe i djela slikara Paula Kleea napravio je **Marcel Bačić** u izlaganju *Muzika ne ponavlja čujno nego čini čujnim. Oblikovno mišljenje Paula Kleea u muzičkom ključu Marka Ruždjaka*. Iz perspektive izvođača-udaraljkaša razmišljanja o djelima M. Ruždjaka iznio je **Anders Åstrand** iz Švedske (*Thoughts about the Works of Marko Ruždjak* [Razmišljanja o djelima Marka Ruždjaka]), istaknuvši njihov pedagoški potencijal za udaraljkaše.

Za istaknuti je što je auditorijum za simpozij ovog tipa bio neočekivano brojna i raznolik: osim užeg, stručnog muzikološkog kruga i (relativno) brojnih studenata muzikologije, skupu su se pridružili i Ruždjakovi kolege skladatelji, instrumentalisti, studenti. Neki od njih su u završnoj raspravi, potaknuti izravnim pitanjem predsjedavajućeg Dalibora Davidovića, podijelili svoja sjećanja na Ruždjaka profesora (Krešimir Seletković, Tomislav Oliver), ili Ruždjakov odnos prema izvođačima (Darko Petrinjak, Milko Pravdić). Bilo bi zanimljivo da su i

takva svjedočanstva dobila više mjesta/vremena na simpoziju. Osim riječi hvale o Marku Ruždjaku kao umjetniku i kao čovjeku, u završnoj je raspravi istaknuta želja i potreba da se Ruždjakove riječi objave kao dokumentaristički materijal, te se postavilo pitanje distance pri propitkivanju Ruždjakovog opusa, koju je i on sam njegovao kad je govorio o svojoj glazbi.

Na kraju se još može izraziti žaljenje što jedan ovakav događaj nije obogaćen izvedbom skladbi Marka Ruždjaka, ne samo kao kulisa simpozija, nego kao njegov sastavni dio.

Lucija KONFIC
Zagreb